

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 23. oktobra 1981
Leto XXXIII. - Štev. 19
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Nekaj besed o ljudskem štetju

Po vsej Italiji in tudi pri nas je v polnem teku desetletno ljudsko štetje. Gre za pomembno statistično pobudo, ki je pa v obmejnih krajih bila vedno problematična.

V preteklosti se je namreč dogajalo, da je država izkoriščala navidezno statistično operacijo za svoje politične namene do obmejnih narodnostnih skupnosti. Najbolj pekoč je primer Slovencev v Italiji. Da bi namreč potrdila sicer nesprejemljivo tezo o tem, da so pravice Slovencev odvisne od njihove «gostote» na nekem določenem ozemlju je italijanska vlada prejšnja desetletja organizirala štetje tudi po narodnosti (ali jezikovni pripadnosti) vendar izključno za tržaško pokrajino. To pa zato, ker so oblasti menile, da pripadajo obstoječe pravice (izhajajoče iz londonskega sporazuma) samo Slovincem na Tržaškem. Drugod jih sploh niso upoštevale. Najbrž so se pri tem naslanjale na zgrešeni interpretaciji, češ da imamo tržaški Slovenci pravico do dvojezičnega občevarja z oblastmi samo tam, kjer nas je najmanj 25 odstotkov. Nič čudnega torej, če so se krajevne in državne oblasti trudile, da bi v prejšnjih popisih (1961 in 1971) čimbolj zmanjšale število Slovencev med popisom. To so delale predvsem z manipulacijo vprašanj. Leta 1961 se je namreč vprašanje o narodnostni pripadnosti glasilo tako, da so bili izvzeti vsi Sloven-

ci, ki so živeli v mešanih zakonih ali narodnostno mešanih gospodinjstvih. Teh pa je bilo, kot znano, največ prav v mestnem centru.

Leta 1971 so vprašanje spremenili, vendar se pritisk ni nehal. Ta je potekal predvsem tako, da so popisovalne oblasti že vnaprej z raznimi oblikami ustrahovanja ali pasivnega pritiska silile Slovence, da so «glasno zahtevali svoje pravice». S tem so namreč upale, da bodo utišale vsaj mlačne in bolj plašne ljudi, ki jih ne manjka tudi v naši skupnosti. Plašnost je, konec koncev, marsikdaj bila tudi upravičena, če upoštevamo razne oblike diskriminacije in poniževanja, katerim smo bili Slovenci izpostavljeni v dobi fašizma in tudi povojnih časih. Še vedno nekako velja, da je «biti Slovenec lahko tudi nevarno».

Končno pa je tu tudi drug politični aspekt. S tem, da smo se morali Slovenici tudi med popisnimi operacijami boriti za svoje pravice, je italijanska državna oblast skušala dokazati še drugo politično tezo: pravice pripadajo samo onim, ki jih zahtevajo.

«Implicite» naj bi torej veljalo, da bi tudi globalni zaščitni zakon moral veljati samo za one, ki ga zahtevajo glasno in ne za vse, ki imajo določene pravice. Kaj to pomeni, najbolje dokazuje stališče KD do Benečije, češ da tamkajšnje prebivalstvo «noče biti slovensko» in mu torej ne pripadajo iste

pravice kot tržaškim in goriškim Slovincem.

Vsak popis je bil torej nosilec dveh politično nesprejemljivih stališč: 1. da je pravica odvisna od številčne gostote, 2. da imajo pravice samo oni, ki jih zahtevajo.

To so razlogi, zaradi katerih smo Slovenci vedno glasno in enotno zavračali vsakršno preštevanje po narodnosti. Z enotnimi izjavami smo vedno poudarjali dvoje misli.

Prvič, da oblasti zelo dobro vedo, kje smo in koliko je Slovencev. To vemo predvsem iz negativnih izkušenj, saj so primeri «zanikanja ali preprečevanja naših pravic» homogeno raztreseni po vsem narodnostno mešanem ozemlju. Izkušnja v posebni vladni komisiji pa nas je naučila, da je vlada brez vsakršnega oklevanja sestavila seznam 21 občin videmske pokrajine, v katerih živi tudi slovensko prebivalstvo. Pri tem ni potrebovala nikakršnega popisa po narodnosti.

Drugič pa še to: nismo proti popisu, vendar menimo, da je izvedljiv samo tedaj, ko bomo Solovenci tako dobro in tako dolgo zaščiteni, da se ne bomo več zmenili za preštevanje. Recimo, da je to mogoče le kakih deset ali dvajset let po popolni uresničitvi in praktični uveljavitvi zares globalnega zaščitnega zakona.

Pri tem jasno ločujemo primer

Južnotiroolskih Nemcev, saj je v njihovem primeru ljudsko štetje ena izmed «zaščitnih jamstev» in najbrž ni naključje, da so proti preštevanju predvsem predstavniki tamkajšnje italijanske (manjšinske) skupnosti. Po rezultatih štetja se namreč v bocenski pokrajini delijo službe, stanovanja, finančne podpore itd.

No, kaj pa letos? Nekaj se je očitno spremenilo. Grožnje, ki smo jih izrekli v vladni komisiji, da bomo po potrebi bojkotirali morebitno preštevanje po narodnosti, so najbrž zalegle.

V vladni komisiji je namreč bilo vprašanje štetja stalno v ospredju. Od samega začetka so namreč predstavniki državne uprave in vladnih strank zahtevali, naj pristanemo na zaščito, ki bi bila urejena na osnovi «številčne gostote». Pri tem jim je bila najljubša krilatca, da je najbolj nevtralen način ugotavljanja manjšine - ljudsko štetje.

Mi smo vztrajno in enotno odgovarjali, da na to ne pristanemo. Opozarjali smo jih tudi na koroški primer, kjer so Slovenci in demokratični Nemci bojkotirali popis in s tem izjalovili poskus avstrijske vlade.

Očitno ni vladnim predstavnikom pomagala niti neodgovorna zahteva predstavništva slovenskih šolnikov, naj

bi tudi letos bilo štetje po narodnosti in sicer v vseh pokrajinah, kjer živimo Slovenci. Na koncu so državne oblasti klonile. Niso hotele iti na nož s slovensko manjšino, saj so vedele, kaj jih čaka v primeru zaostritve vprašanja popisa in preštevanja. Njihov poraz bi namreč predstavljal preveliko politično blamažo.

Tako se je vlada letos odpovedala preštevanju Slovencev. Zato pa so se krajevne oblasti znašle pred povsem novim pojavom. Ker nas letos ne preštevajo, so namreč nepotrebne tudi vse oblike pritiska, do katerih je prišlo v prejšnjih desetletjih.

Tako je ISTAT kar tako sklenila tiskati osem tisoč slovenskih popisnic, ki so tokrat prvič tudi «uradne». Druga leta so namreč slovenske popisnice veljale predvsem kot «vodilo» ali «prevod» uradne italijanske popisne pole. Toda te popisnice delijo samo na Tržaškem, nikjer drugje. Zakaj? Najbrž zato, ker hočejo organi italijanske vlade vsekar «pustiti klobuk» na Tržaškem in letos dokazati, da zanje še vedno velja teza o tem, da osimski zaščitni člani veljajo samo za ozemlje bivše come A, ne pa povsod, kjer živijo Slovenci. Tržaškim Slovincem zagotavljajo neko pravico, da bi tako potrdili, da teh pravic ne priz-

navajo Goričanom in Benečanom.

Tudi niso tokrat tiskali dvojezičnih popisnic, ki bi veljale za vse. Ohranili so torej tezo, da moramo Slovenci zahtevati svoje pravice «posamično».

Končno pa lahko sumimo oblasti še tretjega, najbolj skritega namena. Z zahtevo in izpolnjevanjem slovenskih «uradnih» pol lahko opravijo indirektno preštevanje. Ne vseh Slovencev, pač pa tistih, ki so pripravljeni glasno zahtevati svoje pravice. Oziroma tistih, ki sledijo navodilom določene organizacije, časopisa in tako dalje.

Prav zato, da bi izjalovili morebitni namen oblasti, nismo komunisti dajali nikakršnih navodil glede popisa. KPI je med Slovenci stranka absolutne večine, zahteva pravice Slovencev, vendar se tokrat ne opredeljuje glede poskusov indirektnega preštevanja naše manjšine, ker tudi tem primerom ne daje prav nobene vrednosti. Kdor misli, da je prav, če izpolni slovensko popisnico, v redu. To pa ne pomeni, da so drugi kaj manj «slovenski», če tega niso storili. To naj vedo predvsem oblasti in še posebej tiste v tržaški občini, ki najbrž po navodilih Liste za Trst, skušajo tudi z «indirektnim štetjem» dokazati, da živimo Slovenci pretežno na Krasu in okolici.

Stojan Spetič

Razpuščena pokrajinski in občinski svet v Trstu: resne odgovornosti za polletno komisarsko upravo

Na predlog notranjega ministrstva je predsednik republike dne 19. oktobra razpustil tržaški pokrajinski in občinski svet. S tem sta bila imenovana tudi komisarja in sicer dr. Siclari za občinsko upravo in dr. Mazzurco za pokrajino. Nadomestila bosta nekdanjega župana Cecovinija in pokrajinskega predsednika Ventura, ki sta pravzaprav glavna krivca za nastalo krizo in napoved novih volitev. Te bodo bržkone aprila ali maja 1982.

Glavna krivca sta Cecovini in Ventura predvsem zato, ker sta se vedla protidemokratsko do in preko vseh meja dostojnosti. Konec pomladi je namreč večina v občinskem in pokrajinskem svetu zavrnila njune proračune, ki so bili izraz politike manjšinskih odborov Liste za Trst in podpore MSI. LpT in MSI pa nimata absolutne večine in s tem pravico vladati v Trstu.

Naravno je, da v takih primerih župan in ves občinski odbor odstopita, kakor tudi pokrajinska uprava. To se ni zgodilo zaradi arogantne teze Cecovinijeve Liste, da večina nima nobene pravice, če tega ne sprejme Lista za Trst, češ da ima za seboj «ljudsko voljo». Resnici na ljubo je mera «ljudske volje» za Listo za Trst natančno ona, ki se je odražala v občinskem in pokrajinskem svetu, ki sta oba izvoljena s priporočnim sistemom. Morda bi veljalo poudariti še nekaj: pokrajinska skupina LpT je nekoliko številčnejša zato, ker so zanjo glasovali tudi radikalci, ki se niso predstavili na pokrajinskih volitvah. To pa se je

zgodilo v letih «sladkega zavezništva» med Pannello in Cecovinijem. Odnosi so se pozneje skrhal, radikalci pa so prešli v opozicijo. Tako bi nekako veljalo, da je pokrajinska skupina LpT v resnici manj «predstavniška» glede na ljudsko voljo, kot ona v občini, ki predstavlja vsega tretjino volilnega zbora. Z eno tretjino pa je hotel Cecovini vladati kot nekakšen monarh, brez vsakršne kontrole in brez vsakršnega obzira za dejanske potrebe ljudstva.

O tem pričajo tudi zadnji akti pred razpustom obeh uprav. Kdor si je pričakoval, da bo Cecovini pred razpustom in volitvah izkoristil oblast za demagoške sklepe, se je bridko zmotil. Cecovini najbrž ve, od kod izvira podpora Listi, zato mu je bila glavna skrb, kako zadovoljiti tiste ekonomske kroge, ki so dajali Listi moralno, politično in morda tudi gmotno podporo. Sklenil je na primer, da bo področje nekdanje tovarne strojev sv. Andreja odstopil zavarovalnici Lloyd Adriatico tistega Giorgia Irnerija, za katerega vsi govorijo, da je eden izmed glavnih podpornikov Liste v Trstu.

No, sedaj nas čaka šest mesecev komisarskih uprav in nato volitve.

Takoj moramo poudariti, da smo komunisti bili edini proti tako dolgim komisarskim upravam in smo prav tako edini zahtevali, naj bodo volitve takoj, se pravi novembra. Tega pa niso hotele ostale stranke in predvsem KD in LpT, ki si najbrž želijo daljše obdobje premirja, ker upata v tem času najti skupen je-

zik in možnost dogovora. To je natanko povedal sam Cecovini na prazniku Liste na velesajmu, ko je dejal, da so glavni nasprotnik Liste — komunisti in Slovenci (slavocomunisti), za KD pa je dejal, da bo z njo moral skleniti zavezništvo, če Lista ne bo prejela absolutne večine glasov na volitvah pomladi 1982.

Tako, ljudje sedaj natanko vedo, kaj jih čaka. Tisti, ki so morda v dobri veri ali v znak protesta glasovali za LpT naj vedo, da so oddali svoj glas zaman. Podprli so konzervativno in nacionalistično skupino, ki se želi dogovoriti za nov «desničarski blok» med KD in LpT. Za tak «desničarski in nacionalistični blok» pa se zavzema tudi voditelj demokratske desnice, poslanec Tombesi, ki se je pomenljivo v Montanellijevem «Giornale nuovo» pohvalil, češ da je pravzaprav on «prvoborec proti Osimu in proti privilegijem Slovencev».

Šest mesecev nas loči od volitev, dejansko pa je volilna kampanja ž v teku. Komunisti moramo okrepiti svoje pozicije in poudariti našo vlogo: predstavljamo namreč hrbtenico demokratične alternative sistema vladanja KD in LpT, obenem pa predstavljamo nujni privlačni pol vseh demokratičnih in laičnih sil, ki se zavzemajo za gospodarski in industrijski preporod Trsta, kulturo enakopravnosti in sožitja med Slovenci in Italijani, sodelovanja in prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo.

st.s.

KPI o «premogovnem terminalu» v Trstu

Te dni se je v Trstu sestal izvršni komite tržaške federacije KPI in obsežno razpravljalo o načrtu, da bi v Trstu uredili premogovno pristajališče in odlagališče — «premogovni terminal». O predloženem načrtu je KPI izrekla kritično mnenje in meni, da bi ga moralo prebivalstvo zavrniti, če je načrt res tak, kot ga prikazujejo.

Poglejmo torej, kaj naj bi bil «premogovni terminal», za katerega se pomenljivo ogreva Lista za Trst s Cecovinijem na čelu (glej, glej, kam pa so šle ekološke skrbi? Že res, da premog nima nič opravka z Jugoslavijo, kot mešana industrijska cona, maže pa najbrž veliko več).

Predstavljajmo si torej veliko ploščad na koncu tržaškega pristanišča, nekje za sveto Soboto. Kako veliko? Recimo 70 hektarjev! Da, prav toliko. Na to ploščad bi v teku leta z ladjami pripeljali približno 15 milijonov ton črnega premoga, ki bi ga nato odvažali z vlaki proti severni Italiji in v sosednjo Avstrijo.

To je, v bistvu, vse. Toda v tem načrtu ni malo kočljivih problemov, na katere je prav, da že sedaj opozorimo bralce.

Najprej količina premoga. Vladni energetski načrt predvideva namreč večjo izkoriščanje premoga v energetske namene, da bi vsaj deloma ublažili odvisnost Italije od svetovnega tržišča nafte. V ta namen je vlada načrtovala organizacijo treh premogovnih terminalov, nekakšnih tranzitnih luk za črno rudo. Trst bi bil edini terminal na jadranskem morju, drugi bi bil v Liguriji, tretji pa v južni Italiji. Naloga tržaškega terminala naj bi torej bila oskrba severne Ita-

lije in Avstrije s premogom. Zakaj Avstrije? Kaj ne more prejemati premoga iz bližnjih poljskih rudnikov? Očitno je poljska proizvodnja premoga za izvoz zaradi znanih dogodkov tako padla, da skuša Avstrija vnaprej najti nove dobavitelje, ki bi bili bolj zanesljivi. Iz Nemčije pa premoga ne more dobiti, ker je pač to «umazan posel», s katerimi naj se ukvarjajo manj razvita področja. Kot Trst, naprimer, ki je pred leti že sprejel vlogo «naftnega terminala» za srednjo Evropo. Naslomba energetskega načrta predvsem na premog pa skriva tudi drugo politično izbiro. Veliko se je govorilo o možnosti novega energetskega vira: sibirskega metana, ki bi ga SZ z orjaškim plinovodom nudila zahodni Evropi. Znano je, da so se pred leti za ta načrt ogrevali domala vsi. Nato pa je prišel «ameriški veto», ker Reagan noče, da bi evropske države prejemale energijo iz Sovjetske zveze. Naši oblastniki so se, seveda, takoj prilagodili.

V redu. V Trst bi prišla ogromna količina premoga. Luka bi bila natrpana s tovornimi ladjami, kar pomeni, da bi najbrž izgubila promet nekaterih drugih žlahtnejših vrst blaga, ki nosijo več dobička. Dela bi tudi bilo manj, saj je iztovarjanje premoga danes skoraj v celoti avtomatizirano. Kvečjemu bi ostalo čiščenje ladijskega dna. Za to pa so specializirane družbe, v katerih ima veliko gospodarsko vlogo eden izmed najbolj zajedavih voditeljev Liste za Trst. Morda bi že prišel do svoje koristi.

In kaj potem. Tu so predvsem ekološka vprašanja. Že res, da jih je mogoče rešiti, a ne vseh. Premog maže

zrak in morje, o tem ni nobenega dvoma. Miljska občina bi se najbrž morala odreči orjaškim turističnim načrtom... Če zapiha burja, bi bilo črnega prahu dovolj za vse.

Toda premog je treba prevažati iz Trsta proti Avstriji in severni Italiji. Že danes vemo, kako ozko grlo predstavlja železniško omrežje naše dežele. Iz Trsta pa bi moralo odpeljati kakih 30 vlakov z 800 ton premoga dnevno v severno smer. Po domače povedano: premog bi imel prednost, drugo blago pa bi najprej čakalo, dokler bi se špediterji ne naveličali in ga opremili skozi druge luke. TABELJSKA železnica je domala neuporabna, saj ima en sam tir in še ta je strm in ovinkast, kar je ob slabem vremenu resen problem. Pravijo, da bi premog lahko odpravljali skozi Slovenijo in Jesenice, čeprav ni še nihče povedal, kaj mislijo o tem Slovenci, ki imajo tudi sami probleme z železniškim prometom.

Trst naj bi torej žrtvoval področje, ki bi ga lahko izkoristili drugače, bodisi za luške, kakor tudi za industrijske dejavnosti. In vse to za pičlo desetletje, saj je danes vsakomur jasno, da bo premog izkoriščen v energetske namene le za prehodno obdobje, dokler ne bodo začele delovati jedrske elektrarne ali ko bo mogoče premog utekočiti in upliniti. O tem tehniki že resno razmišljajo, saj bi se nato pretakal skozi «premogovode», cevi s suspenzijo premoga v tekočini.

Kaj bi imeli od takega načrta? Bore malo. Več zaslужka bi si lahko obetali posamezniki pri Listi. Trst bi dokončno izgubil možnost sodobnega gospodarskega razvoja. Postal bi «energetsko pristajališče» za premog in nafto, umazana luka, kolikor jih je že toliko v nerazvitem svetu.

Kaj praviko komunisti? Nismo slepi, da bi ne razumeli potreb sedanjega trenutka. Vendar menimo, da bi lahko kvečjemu razširili sedanji premogovni terminal v tolikšni meri, da bi zadostili energetskim potrebam toplarne pri Trziču in drugih industrijskih obratov naše dežele, severovzhodne Italije. Ne pa Lombardije ali celo Avstrije. Lombardija je vsekakor bolj dostopna iz Ligurije, kjer premogovni terminal že deluje nekaj let, pri tem pa ima tudi udobne železniške in druge prometne povezave.

Za razširitev premogovnega terminala, ki že obstaja, pa KPI zahteva «proti-sluge» za perspektive gospodarskega razvoja mesta. Prevsom ekološka jamstva, krepke investicije v luško dejavnost, ki ne sme trpeti zaradi prometa s premogom. In še ustrezna finančna sredstva, da se končna ladijski dok arzenala sv. Marka. Premogovni terminal naj ne postane paša za privatne špekulante: zanj naj skrbi javna uprava.

To so torej konkretni predlogi komunistov, ki jim je pri srcu splošni energetski interes Italije in naše dežele, nič manj pa tudi splošni gospodarski in razvojni interesi našega mesta.

V nedeljo, 11. oktobra, je bilo v Ankaranu drugo srečanje občanov sosednih in prijateljskih občin Doline, Milj in Kopra. Številno množico so pozdravili predsednik skupščine Koper Mario Abram, dolinski župan Edvin Švab in miljski župan Willer Bordon. Vsi trije so poudarili pomen takih srečanj, ki dajejo možnost za medsebojno sodelovanje in sodelovanje z obsežnim zaledjem Evrope in Sredozemljem. V bogatem kulturnem programu so sodelovale domače in zamejske skupine.

ODLOČNO ZAHTEVAMO...

*Do kdaj bomo še prenašali žaljivke in nesramne psovke?
Mirne in kulturne protestne manifestacije na Opčinah in v Borštu*

V torek, 13. oktobra, so se vse učno in neučno osebje, profesorji, ravnatelji, dijaki in šolarji slovenskih šol na tržaškem udeležili celodnevne stavke, v znak protesta proti napadu na opensko šolo «Srečko Kosovel». Poleg tega je tudi osebje in dijaštvo sosednje italijanske šole, ki je v istem poslopju, sklicalo četrturto stavko v znak solidarnosti. Enoten in odločen odgovor na atentat je zelo zgovorno prikazala množica, ki se je udeležila torkove manifestacije po openskih ulicah in zborovanja na dvorišču Prosvetnega doma. Dijaki in šolarji so nosili transparente z napisi, ki so pozivali oblasti, naj zagotovijo našim otrokom mirno življenje in delo in odločno nasprotovanje vsakršni obliki ustrahovanja. Govorniki, ki so stopili na govorniški oder so poleg protesta izrazili tudi zahtevo po rešitvi vprašanja slovenske šole.

Predstavniki Združenja staršev osnovne šole «France Bevk», Stojan Spetič, se je zaustavil pri vprašanju krivcev, dejanskih in materialnih, in «sokrivcev», ki so jih poslali, nahujskali in morda celo plačali. Za te sokrivce dobro vemo, kdo so; tisti, ki jih moti vse, kar je slovenskega, ki ne marajo enakopravnosti in ki se zoperstavljajo vsakršni naši zahtevi po pravici. Vsekakor nosi glavno odgovornost tisti, ki se ni pobrigal, da bi slovenski šoli, povsod, kjer je potrebno, zagotovili dostojen življenjski prostor in razvoj.

Po atentatu na slovensko srednjo šolo «Srečko Kosovel» na Opčinah smo bili priča dveh primerom šakalstva. Slovenci in italijanski demokrati, ki so se zbrali na Opčinah na protestni demonstraciji so našli anonimne letake, ki so pripisovali odgovornost samim Slovencem in to nespretno povezovali z bojem za rešitev prostorske stiske openske osnovne šole. Predstavnica staršev je v nagovoru zbranim udeležencem manifestacije ostro obsodila tako početje. Mislili smo, da je tako klavrno propadel poskus netenja razdora, ko se je takoj oglasil tudi Katoliški glas, v celoti objavil vsebino anonimnega letaka in ga pripisal «openskim komunistom», oziroma KPI. Šakalom pri Katoliškem glasu odgovorjamo, da se KPI s svojimi stališči vedno oglašja s podpisom in ne ceni anonimnih podtikanj. Ravno na dan manifestacije je openska sekcija KPI javno nalepila lepake in transparente, v katerih je obsojala fašistični značaj atentata na slovensko šolo in pozivala k enakopravnemu sožitju med Slovenci in Italijani. To so javna in podpisana stališča openskih komunistov, svoja podtikanja pa naj Katoliški glas kar pogoltne. Na podoben način špekulira tudi glasilo LpT «La Voce Libera».

Ni se še poleglo ogorčenje zaradi drznega požiga na openski šoli, ko smo zopet priča novemu vandal-skemu dejanju, tokrat v Borštu, v dolinski občini. V noči med soboto in nedeljo so se običajni nočni mazači znesli nad cerkev, bližnje poslopje -«Krekov dom» in prekrili s črno barvo dvojezično tablo na šolskem poslopju.

Zborovanje, katerega se je udeležilo veliko število občanov in domala vsa vas, je bilo na kraju samem, predstavniki vaških organizacij pa so podprli protest s krajšimi posegi. Spregovoril je tudi župan tov. Edvin Švab, ki je med drugim dejal, da čeprav ne poznamo imena in priimka zlikovcev, dobro vemo, kam spadajo. Taki napadi pomenijo tudi napad na vse demokratične državljane, italijanske narodnosti, ki nas spoštujejo.

Spregovorili so še Milka Žerjal, v imenu borcev in aktivistov NOB, predstavnik PSI Marino Pečenik, član domačega društva «Slovenec» Marjan Kosmač, predstavnik Ssk Sergij Mahnič in tajnik celice KPI Boršt-Zabrežec, Boris Rapotec.

Naj omenimo, da je bila v nedeljo v Borštu birma in da se je tržaški škof Bellomi osebno prepričal o žaljivosti mazaške akcije in jo tudi obsodil.

Za oba primera, na Opčinah in v Borštu, kot za vse ostale, ki so nas žalili in ranili, je preiskava še v teku...

Reagan obljublja Evropi jedrsko vojno

Britanski časopisi so z običajnim angleškim humorjem napisali, da je ameriški predsednik Ronald Reagan storil za pacifistično gibanje v Evropi največ, kar je mogel: nudil mu je dokaz o tem, da je na pravi poti.

Tako menimo tudi mi, ki smo že od vsega začetka pisali, da vodi Reaganova politika k pustolovščinam in da je zato potrebno množično gibanje pritiska na evropske vlade za politiko miru, varnosti, dogovarjanja, razorožitve. Pri tem nismo trobili, kot trdijo nekatere vladne stranke tu pri nas, v sovjetski propagandistični rog, pač pa smo izhajali iz analize nevarnih mednarodnih zapletov in interesov miru in varnosti na evropski celini, ki jo ogrožajo imperialistična politika ZDA in vojaške skušnjave druge svetovne velesile, Sovjetske zveze.

Kaj je torej takega povedal Ronald Reagan? Preprosto, ameriškim časnikiarjem je povedal, da si predstavlja možnost izbruha «omejene jedrske vojne» na evropskih tleh, kjer bi si obe velesili (ZDA in SZ) izmenjali nekaj jedrskih bomb, «ne da bi pri tem ena velesila napadla druge».

Resnica, ki jo je povedal Reagan je tako srhljiva, da bi nas morala oblitati zrna, po hrbtu pa bi nas morali spreletavati mravljinici... Predsednik zahodne velesile dejansko tolaži ameriške državljane, da se jim ni bati atomske vojne, saj bi se odigravla zgolj na evropskih tleh, do zadnjega Evropejca, če je že potrebno. Torej tako so računali ameriškega predsednika.

In kaj se je zgodilo v Evropi? Je mar kdo reagiral tako, kot se spodobi za voditelje neodvisnih in enakopravnih držav, četudi zaveznici ZDA? Zahodni Nemci so takoj poudarili, da si ZDA ne smejo oprati rok in da morajo v celoti prevzeti odgovornost za obrambo Evrope. Po domače povedano, Reagan naj si ne dela utvar, da bi omejil jedrsko vojno samo na Evropo.

In Italijani? Zunanji minister Colombo je le nekaj zamomljal, da je to «že znana strategija, ki se v ničemer ni spremenila v zadnjih 20 letih». V bistvu je pristal na to, da postane Evropa «požgana zemlja», preizkusni teren možne omejene jedrske vojne, ki bi jo Reagan verjetno izpeljal (zaradi varnosti ameriških naprav in vojska) z nevtronskimi bombami, tistimi namreč, ki ubijajo ljudi, ne uničujejo pa tovarn.

Skoraj istočasno so se nekje na Škotskem srečali obrambni ministri 13 držav članic atlantskega pakta. Človek s ceste bi si predstavljal, da so obrambni ministri evropskih držav izkoristili priložnost, da se je srečanja udeležil tudi ameriški obrambni minister Weinberger in zahtevali ustreza pojasnila o resničnih ameriških namenih z Evropo. Kaj še! Sestanek na Škotskem je imel na dnevnem redu zelo resno vprašanje: kako zaježiti, omejiti in streti pacifistično gibanje, ki se je razvilo v Evropi proti nevtronski bombi, proti ameriškim in sovjetskim jedrskim iz-

strelkom, proti raketnim oporiščem, skratka, proti tekmi v oboroževanju in za mirovna pogajanja.

Ni še znano, kaj so sklenili ministri NATO. Baje so se dogovorili, da bodo okrepili protisovjetsko propagando in izdali nekakšno «belo knjigo» o oborožitvi. Weinberger je z zadovoljstvom ugotovil, da ni nobena evropska vlada «okužena s pacifizmom». Končno so ministri 13 članic NATO svečano potrdili obvezo, da bodo v roku 1983 namestili na ozemljih Italije, Nemčije, Velike Britanije in Nizozemske skoraj 600 ameriških jedrskih izstrelkov Pershing in Cruise. O skorajšnjih pogajanjih med ZDA in SZ za razorožitev pa le to, da bo oborožitev z jedrskimi izstrelki «dobra osnova za pogajanja».

Resnici na ljubo ni tajnost, da je nekemu ameriškemur funkcionarju že ušlo iz ust, da so pogajanja v Ženevi le «tolažba za Evropo», čeprav iz te moke ne bo kruha, dokler si ZDA ne bodo zagotovile premoči v strateški oborožitvi.

Zanimivo pa je vendarle nekaj. Reaganove izjave so potrdile pravilnost politike sil, ki se zavzemajo za mir in razorožitev na najnižji možni ravni. Povsem upravičena so gesla mirovni pohodov v Bonnu, Comisu, Assisiju in Rimu, čeprav se jih niso demonstrativno udeležili predstavniki strank vladne koalicije.

Pri tem velja poudariti še nekaj. Obrambni ministri NATO so na Škotskem razpravljali o tem, kako streti pacifistična gibanja. S tem so dokazali, da so se ta gibanja močno razvila in da širijo svoj vpliv. Najbrž tudi zato, ker niso (kot trdi italijanski obrambni minister, socialist Lelio Lagorio) «trabila sovjetske propagande», pač pa predvsem izraz volje prebivalstva in zaskrbljenosti sprišo naraščajoče mednarodne napetosti. Tako je namreč bonsko mirovno manifestacijo ocenil socialist

drugačnega kova, bivši nemški kancler Willy Brandt, kateremu lahko očitamo vse, nikakor pa tega, da bi bil trobilo sovjetske propagande.

Žal pa je med Italijo in zahodno Nemčijo še veliko drugih razlik, ki niso v prid italijanski vladi. Ta je namreč edina in prva, ki je že sprejela sklep o namestitvi ameriških jedrskih raket. Drugi (tudi Nemci) so raje počakali na začetek mirovnihi pogajanj in poudarjajo, da upajo v nepotrebno podobnega sklepa. Reaganovi pristaši v Rimu pa so na vrat na nos hoteli dokazati Beli hiši, da so ji slepo vdani. Tako so čez noč vsillili jedrsko oporišče na Siciliji in si s tem zamerili sredozemske arabske države. Saj Italija sploh ne potrebuje nafte, da bi branila svoje specifične interese! Tako samostojna je (tudi gospodarsko), da si lahko dovoli celo novo klopoto Arabcem: sodelovanje v mednarodni sili na Sinaju v okviru campdavidskih sporazumov, čeprav so proti temu vse arabske države (razen Egipta, seveda).

Tako. Zunanja politika in obrambna strategija italijanske vlade nam ponujata nič kaj prijetne recepte iz Reaganove kuhinje. Lahko postanemo preizkusni kunci «omejene jedrske voje» ali nevtronske bombe, lahko pa gospodarsko propademo zaradi vloge «arabskega žandarja», ki ga Bela hiša narekuje Italiji. O kaki samostojni politiki ni niti sledu.

Žalostno je, da tako samomorilsko politiko vodijo predvsem socialistični tovariši, ki se v tem sploh ne zgledujejo po previdnosti nemških socialdemokratov, neodvisnosti francoskih socialistov ali pacifizmu skandinavskih socialnih demokratov.

Celo Papandreu je zmagal v Grčiji z geslom, da Grčija ne bo podrejena NATO paktu! Lagorio očitno upa, da bo zmagal z Reaganovimi raketami na Siciliji. Upajmo, da ne.

Tujim študentom je treba omogočiti redno obiskovanje italijanskih vseučilišč

Na italijanska vseučilišča se je zadnja leta vpisalo vedno večje število tujih študentov, ki v domovini nimajo primernih struktur ali pa so žrtve političnih neredov.

V začetku akademskega leta so vse italijanske univerze dobile ministrsko okrožnico, ki naj bi «urejevala» vpis tujih študentov v tukajšnje univerze. Vsaki posamezni fakulteti je dana možnost, da na podlagi lastnih zmogljivosti sprejme določeno število tujcev.

V Trstu so to možnost sprejeli na najbolj drastičen način:

— neznani so kriteriji, po katerih so določili razpoložljiva mesta na posameznih fakultetah

— pogoji in dokumentacija, potrebni za vpis, niso bili pravočasno objavljeni

— prav tako niso znani predmeti za sprejemni izpit (razen poznavanja splošne kulture, ki pride v poštev pri vseh selekcijah)

Zaradi teh (namernih) pomanjkljivosti so mnogim tujim študentom zavrnilo vpis. Nihče ni upošteval prvotnega vzroka, zaradi katerega se tuji študentje odločajo za študij izven domovine. Za mnoge je povratek v domovino nemogoč, na primer Palestincem, ker imajo jordanski potni list, Irancem, ker so v Iranu vse univerze zaprte zaradi represije. V mnogih drugih državah pa vlada vojno stanje.

Ker je tržaška univerza vedno izpričevala svojo «mednarodno odprtost» je sedaj pravi čas, da to tudi dokaže!

Univerzitetna celica KPI

Zapletena pogajanja za oblikovanje skupne uprave v nabrežinski občini

Pred nekaj tedni smo bralcem obljubili podrobnejše poročilo o poteku pogajanj za sestavo nove občinske uprave v Nabrežini. Tedaj smo ponatisnili dokument, ki ga je odobrila nabrežinska sekcija KPI. Dejansko so se pogajanja nadaljevala, kljub večkratnim ponovnim zapletom, in se še nadaljujejo, pa čeprav v vzdušju rastočega pesimizma.

Že poleti je bil med KPI, PSI in SSK sklenjen okvirni programski dogovor o tem, kaj naj dela nova upravna koalicija v Nabrežini. Mislili smo, da je ta programski dogovor dobra osnova za politični dogovor o skupnem upravljanju nabrežinske občine do izteka mandata občinskega sveta. V resnici pa je najtrši oreh sestava novega občinskega odbora, upoštevajoč politična in narodnostna razmerja. Pri tem velja poudariti, da je KPI od vsega začetka pokazala najboljšo dobro voljo, saj smo v obia-

ljenem dokumentu poudarili, da smo pripravljene sprejeti določene žrtve in med temi tudi to, da bodo komunisti v novi upravi v manjšini, čeprav predstavljajo relativno večino v občinskem svetu in absolutno večino v novi koaliciji.

Težave, ki so nastale, niso torej odvisne od komunistov, pač pa od zapletene iskanja ravnotežja med strankami koalicije. Prepričani smo, vsekakor, da je še mogoče premostiti nastale težave. Potrebna je predvsem politična dobra volja in zavest, da koalicija KPI, PSI in SSK nima drugih alternativ v nabrežinski občini. Neuspeh na pogajanjih bi bil kaj slabo spričevalo za stranke, ki sicer želijo zagotoviti trdnost nabrežinske občinske uprave in pričakovanjem našega prebivalstva. Komisarska uprava, v primeru razbitja pogajanj med KPI, PSI in SSK, bi najbrž oškodovala interese domačega prebivalstva, nove volitve pa bi brzkone ne

spremenile sedanjega političnega okvira. Po volitvah bi se vrnil spet za isto pogajalno mizo, psihološko pa bi polemike volilne kampanje negativno vplivale na pogajalce.

Negativen vpliv bi končno imela še nezaželjena okoliščina, da bi se v tem primeru (novih volitev pomladi) znašli v širšem političnem okviru splošnega političnega preverjanja v treh krajevnih upravah — tržaški pokrajini, tržaški in nabrežinski občini. Mi pa ne želimo, da bi bila Nabrežina «drobiž» za izplačevanje odprtih strankarskih računov.

Tudi naši ljudje, volilci KPI, PSI in SSK, si ne želijo novih volitev in povolilnih zapletov. Zato mislimo, da so upravičeno nestrpni za izid pogajanj in za pozitiven zaključek — oblikovanje politične in upravne koalicije treh domačih strank v Nabrežini.

Vekoslav Grmič: Kristjan v samoupravni socialistični družbi (1)

Sožitje, ki nekdanje ne bi bilo mogoče

Kristjan ima v samoupravni socialistični družbi, se pravi v socialistični družbi pri nas, načelno po ustavi in drugih veljavnih zakonih iste pravice, kakor jih ima vsak član te družbe. Drugače tudi ne more biti, ker zagotavljajo ti zakoni vsem članom naše družbe enake pravice. Ustava SFRJ npr. določa: »Občani so enaki v pravicah in dolžnostih ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, veroizpoved, izobrazbo ali družbeni položaj. Vsi so pred zakonom enaki.«

Res je prav tako, da kristjan kakor drugi ljudje uveljavlja svoje interese v okviru »organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenopolitičnih skupnosti«. To pa pomeni, da se mora kristjan včleniti v družbeno dogajanje, družbeno življenje in delo, če hoče biti polnopraven član socialistične družbe. Kdo se zaveda svojih dolžnosti do družbe in jih vestno spolnjuje, bo tudi lahko uveljavljal svoje pravice. Dolžnosti in pravice so tako tesno med seboj

povezane, da bi smeli reči: pravic ni brez dolžnosti, kar kdo družbi daje, je merilo za uveljavljanje pravic. Zopet pravi ustava: »Svoboščine in pravice človeka in občana, ki jih določa ta ustava, se uresničujejo v medsebojni solidarnosti ljudi in z izpolnjevanjem dolžnosti in odgovornosti vsakogar do vseh in vseh do vsakogar. Svoboščine in pravice človeka in občana so omejene samo z enakimi svoboščinami in pravicami drugih in z interesi socialistične skupnosti, ki jih določa ustava.«

Marsikdo ne more prav razumeti temeljne razlike med socialističnim in liberalistič-

nim pojmovanjem svobode. Prvo priznava meje svobode, ki ji jih določa bratstvo, da tako prepreči zlorabo svobode posameznika na račun drugih. Drugo pojmovanje pa vidi samo svobodo posameznega človeka in zavrača vsako omejitev te svobode glede na drugega in na skupnost. Se pravi, da prvo gledanje na svobodo poudarja solidarnost v uveljavljanju svoboščin, drugo pa dopušča omalovaževanje te solidarnosti in pospešuje tudi brezobzirnost v uveljavljanju svobode posameznika. Zato je razumljivo, da so v čl. 153 ustave SFRJ posebej omenjeni »interesi socialistične skupnosti«. Kdor teh interesov ne priznava, se bo nujno počutil prikrajšan v svojih svoboščinah, ker pač svobode ne jemlje v socialističnem duhu, temveč v liberalističnem.

Za kristjana bi moralo biti samo po sebi umevno, da ozir na druge, bratstvo, postavlja meje svoboščinam in pravicam posameznega človeka. Žal pa se večkrat dogaja nasprotno, ker je krščanstvo v svoji konkretni obliki prežeto z meščansko miselnostjo, ki v resnici kroji krščanske poglede, jih ponareja in pači. In tako se srečujemo v krščanskem okolju z liberalističnimi pogledi na svobodo, ne pa krščanskimi.

Nemara bi morali v tej zvezi omeniti še močno razširjeno prepričanje med kristjani, da jim pripadajo posebne pravice. Eni si jih lastijo zaradi domneve, da so v posesti popolne resnice, drugi pa si domišljajo, da so nekaj posebnega, ker so pač »božji izvoljenci«. Posebej velja to nedvomno za tiste, ki so v krščanski skupnosti na višji stopnici hierarhične lestvice, če hočejo razumeti, da je Cerkev ločena od države in da je družbeno življenje sekularizirano. Po teh uvodnih mislih si sedaj ogledjmo nekatere podrobnosti, ki se tičejo vpraša-

nja kristjana v samoupravni socialistični družbi.

Pogled na korenine v preteklosti

V samoupravni socialistični družbi živijo danes pri nas ljudje, o katerih bi pred nekaj desetletji upravičeno mislili, da je njihovo sožitje v pravem pomenu popolnoma nemogoče, da je za marsikaterega od njih nekaj takega bilo podobno zamisli, ki bi hotela združiti najhujša nasprotja.

Cerkev je nekoč s svojimi uradnimi stališči povsem zavračala komunizem in tudi socializem nasploh ter odklanjala vsako obliko sodelovanja s temi gibanji. V okrožnici »Divini Redemptoris« pravi papež Pij XI.: »Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture«. Jasno je, da so tako odločna stališča najvišjih predstavnikov Cerkve oblikovala miselnost posameznih kristjanov in da so si le najpogumnejši upali v tem pogledu zagovarjati svoje prepričanje, kakor so to, na primer, storili krščanski socialisti. Večina vernikov pa je slepo sledila cerkvenemu vodstvu, saj je papež Pij XI. naravnost povedal: »Nihče ne more biti dober katoličan in pravi socialist.« V vrstah vernih je torej prevladovala »črno-bela« tehnika, kar zadeva presojanja komunizma in socializma. V slovenskem prostoru je v tem pogledu bila usodna knjiga »Katoliška načela«, ki je pred drugo svetovno vojno oblikovala miselnost krščanske študentske mladine.

Jasno je, da je takšno stališče na nasprotni strani zbuvalo samo odpor in da je ljudi, ki so se skušali socialnim gibanjem pridružiti, nujno odvrčalo od Cerkve in vere, da odkritih zagovornikov socializma in komunizma niti ne omenjamo. Idejni in politični nasprotniki so namreč včlenili v svoj boj tudi oblast, ki je pripadnike socializma in komunizma še bolj pehala v odpor zoper Cerkev in vero. Konec koncev bi tako morali reči, da so se nasprotniki socializma in komunizma predvsem bali, da bodo izgubili oblast nad množicami. To je dobro uvidel že Ivan Cankar, zato je župniku v »Hlapcih« položil v usta besede: »Prepričanje, naziranje, mišljenje, vera in kolikor je še teh besed – ne vprašam vas zanje. Kajti ena beseda je, ki je živa in vsem razumljiva: oblast. Živa je od vekovaj, vseh besed prva in zadnja. Pokóri se, ne upiraj se, je poveljna zapoved; vse drugo je privesek in olupšava. Kdor se ravna po tej zapovedi, mu bodo grehi odpuščeni; kdor jo prelomi, bo smrti deležen.«

Ne boj za vero, temveč za oblast

Vse, kar se je dogajalo med narodnoosvobodilnim bojem v Ljubljanski pokrajini, je imelo svoje korenine v razmerah pred vojno. Nasprotovanje socialistični družbeni ureditvi je prešlo v odkrit boj, ki pa ni bil boj za vero, temveč za oblast, kolikor seveda odmislimo tiste, ki so jih v resnici zapeljala zlonamerna gesla, da gre za vero. Verni borci v narodnoosvobodilnem gibanju so bili vsekakor zgovoren dokaz, da to gibanje ni bilo usmerjeno zoper vero. Sicer pa so voditelji narodnoosvobodilnega boja odločno zavračali takšna podtikanja in si

prizadevali, da bi odgovorne v Cerkvi prepričali o zmotnosti njihovih pogledov in ocen.

Iz korenin v preteklosti in iz obnašanja uradne Cerkve v Ljubljanski pokrajini med vojno je zraslo tisto, kar se je pokazalo takoj po osvoboditvi leta 1945. Uradna Cerkev je zavzela do nove družbene ureditve večinoma odklonilno stališče, kar se je jasno pokazalo tudi v izdaji prvega pastirskega pisma jugoslovanskih škofov po osvoboditvi, v jeseni leta 1945, se pravi pred volitvami. Ustavimo se ob nekaterih mislih v tem pismu: »Na vzgojnem področju je katoliški Cerkvi zadana cela vrsta udarcev. Najprej glede vprašanja verouka v šolah. V vseh šolah je poučevanje verouka proglašeno za neobvezno, tako da se tisti, ki hoče verski pouk, mora za to priglasiti... Mladina v vaseh in mestih je izpostavljena novim moralnim nevarnostim zaradi prirejanja plesov, ki trajajo dolgo v noč in tudi do zore... Krščanski zakon je vzeta njegova svetost s tem, da je s prakso uveden civilni zakon... Agrarna reforma, kot je uzakonjena včasni narodni skupščini, je velika krivica nasproti katoliški Cerkvi... Še nekaj nas posebno boli: to je materialistični in brezbožni duh, ki se danes javno in tajno širi po naši domovini. Mi katoliški škofje Jugoslavije, kot učitelji resnice in zastopniki vere, odločno obsojamo ta materialistični duh, od katerega človeštvo ne sme ničesar dobrega pričakovati. A obenem s tem obsojamo seveda tudi vse ideologije in vse one družbene sisteme, ki svoje življenjske oblike gradijo ne na večnih načelih razodetja in krščanstva, marveč na napačnih temeljih materialističnega, torej brezbožnega filozofskega nauka...«

Vse, kar je v tem pismu, ki so ga duhovniki brali po vseh katoliških cerkvah v Jugoslaviji, je samo po sebi razumljivo, če preberemo v uvodu besede: »Ker je bilo marsikaj, kar je prinesel novi duh v državni upravi, v nasprotju s položajem in pridobljenimi pravicami Cerkve in s tem tudi na škodo duhovne blaginje vas, predragi verniki, smo opozorili tiste, na katere to spada, da se vsa sporna vprašanja med Cerkvijo in državo rešujejo po medsebojnem sporazumu«. Prav tako pa je značilno, da velja beseda obsodbe samo novi oblasti, niti malo tistim, ki so med vojno kot izdajalci jugoslovanskih narodov zagrešili najhujše zločine. Pastirsko pismo namreč pravi: »Že za časa vojne je padlo veliko številno duhovnikov, ne toliko v samih vojnih borbah, kolikor zaradi obsodb sedanjih vojnih in civilnih oblasti.«

Čeprav pastirsko pismo omenja tudi nekatere utemeljene ugovore zoper sodne postopke takoj po osvoboditvi vendar je nedosledno v svojih sodbah in v precejšnji meri krivično do novih oblasti in se nikakor noče sprijazniti z novim družbenim redom, z novimi razmerami, temveč se poteguje za tisti položaj Cerkve v družbi, kakršnega je imela pred vojno, in sploh vzpostavitev nekdanjega reda. In če pomislimo, da je pastirsko pismo izšlo pred volitvami in na tak način obsodilo »novo oblast«, potem se lahko samo čudimo, da ni bil odgovor temu primeren.

Nadaljevanje prihodnjik

DELO - Ljubljana

Družbeno politični krožek »Che Guevara« priredi v sredo; 18. oktobra v dvorani v ul. Madonnina 19, srečanje, na katerem bo tov. GIUSEPPE BOFFA, novinar in zgodovinar ter strokovnjak v mednarodni politiki, imel predavanje na temo: TEKMA ZA OBOROŽITEV IN MIROVNO VPRAŠANJE V EVROPI

Sledila bo razprava. Udeležite se!

V nedeljo, 25. oktobra, bo v Ljudskem domu »A. Gramsci« na Pončani MANIFESTACIJA ZA MIR z recitiranjem poezij in projiciranjem filmov in grozotah atomske vojne. Udeležite se!

TISKOVNO POROČILO

Federalni komite in nadzorna federalna komisija KPI sta se sestala na skupni seji v ponedeljek, 20. t.m. Na osnovi poročila tov. Cancianija sta proučila mednarodni položaj, ki je bil osnovna tema na zadnjem centralnem komiteju.

Federalni komite in nadzorna komisija sta se zavzela za obširno akcijo v obliki informacije in razprav, v sklopu enotnih pobud za mir in pogajanj za razorožitev.

Tov. Fausto Monfalcon pa je na isti seji podal poročilo o preiskavi o terorizmu v Trstu in okolici v okviru splošne pobude v vsedržavnem merilu.

Ob zaključku je bil določen datum za pokrajinsko zasedanje federacije, ki bo potekalo 4., 5. in 6. decembra. Prisotni bodo delegati, ki jih bodo izvolili na sekcijah kongresih, v razmerju enega delegata vsakih trideset včlanjenih.

* * *

PRISPEVKI

Za sklad DELA prispevajo:
Alojz Rogelja iz Šempolaja, 25.000 lir
Družina Pipan - Cantarini, 10.000 lir

Ob poravnavi naročnine prispeva Milan Komar, Trst, 4.000 lir

V počastitev spomina tov. Josipa Tula, bivšega partizana, prispeva Vilko Smotlak, 10.000 lir za DELO

Namesto cvetja na grob članice Pavle Vidali, prispeva Tončka od Banov 5.000 lir za ZŽI-UDI.

Vsem se prisrčno zahvaljujemo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst